

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto . . . 15 K
10 „

Za Nemčijo K 16.60. — Za Ameriko in inozemstvo K 20. — Posamične številke stanejo 10 vin. „SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Zatipot pe Goriskem in Gradiščanskem“ in dvakrat v letu „Vozni red železnic, parnikov in poštinih vozov.“ Na naročila brez poslane naravnice se ne odzivamo.

SOČA

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7. v Gorici v I. nadstr. na desno.

Upraviništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni. Naročnino in oglasi je plačati loco Gorica.

Oglasi in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 88. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabčić) tiska in val.

Deželni zbor in nadškof.

Krščansko - socialna korespondenca „Austria“ na Dunaju piše, da je smatrati odsotnost goriškega nadškofa dr. Sedeja v goriškem deželnem zboru za demonstrativen protest proti zvezi duhovnika dr. Gregorčiča z laškim liberalcem dr. Pajerjem.

Nadškof se navadno ne udeležuje sej deželnega zbora. Prišel je h kaki slavnostni otvoritvi, topot pa je poslal deželnemu glavarju pismo, v katerem pravi, da je zadržan vsled svojih poslov, udeleževati se sej deželnega zbora. Nadškofovo pismo pa ima že na sebi znak demonstracije, kajti poslanci laške ljudske stranke so odstopili, naprednih ni v zbornico; torej je vedel nadškof, da bodo v zbornici sami zavezniki: slovenski krščanski možje in laški liberalci. Ker je ob takih razmerah poslal pismo v deželni zbor, da ga ne bo, že pomeni to demonstracijo in protest proti zvezi duhovnika dr. Gregorčiča z laškim liberalcem dr. Pajerjem.

Kako pa naj bi šel dr. Sedej v tak deželni zbor, kakoršen je sedaj? Med tiste naj gre, ki so ga blamirali v štirinajsti soji deželnega zbora dne 9. februarja 1910? Prišla je bila na vrsto točka o pravičniku deželne hranilnice in posojilnice. Oglasil se je za besedo nadškof in rekel, da je proti predlogu deželnega odbora za ustanovitev deželne hranilnice in posojilnice, povdarjaje, da imamo že denarne zavode s takim namenom, kakor je označen v § 1. nameravanega deželnega zavoda in povedal, da imamo v Gorici pupilarno varen »Monte«; rekel je, da se mu zdi, da je načrt deželne hranilnice le kopija Monte. Dostavil je, da če bo trpel Monte, bo trpela cela dežela. — Dr. Meizlik, poslanec laške ljudske stranke, je zahteval, naj se točka opravičnika deželne hranilnice in posojilnice done z dnevnega reda. Za škofom so govorili proti deželni hranilnici: Faiddutti, Bugatto in Piccinini, za pa dr. Venier in Pinavčig.

Kaj se je zgodilo? Za predlog dr. Meizlika so glasovali samo poslanci laške ljudske stranke in škof, za predlog dež. odbora pa zavezniki: slovenski krščanski možje in laški liberalci. To je bil prizor! Nadškof je bil napravil gesto, da ne odobrava postopanja slovenskih klerikalcev, ki niso hoteli glasovati za škofov predlog, izrečen po dr. Meizliku. Nato pa je nadškof zapustil dvorano in z njim je odšlo 6 poslancev laške ljudske stranke. Lepi zavezniki: slovenski krščanski možje in laški liberalci so ostali sami!

Da nadškof po takem dogodku ne more več v deželni zbor v katerem pašujejo še vedno zavezniki, je pač umevno. Zato je pisal, da ga ne bo ....

Do tistega dne, 9. febr. 1910. še marsikdo ni hotel verjeti, da obstoji med Pajerjem in Gregorčičem taka zveza, kakoršno smo mi slikali. Dobili so se ljudje, ki so sodili, da vendar le ne more biti vse prav tako, kar piše »Soča« o zvezi Gregorčiča s Pajerjem. Toda dan 9. febr. 1910. je poučil vse te, da je pisala »Soča« vedno le golo resnico o zvezi .... Nastop Gregorčičev in njegovih ter laških liberalcev v oni javni seji proti nadškofu dr. Sedeju je zadostil jasno dokumentiral zvezo, obstoječo med Gregorčičem in Pajerjem. S te strani smo Gregorčiču še hvalilni za njegov nastop v omenjeni javni seji. Takratno njegovo postopanje je najbolje potrdilo naše trditve o zvezi ....

Umevno, da je nadškof na strani prošta dr. Faidduttija ter da je proti dr. Gregorčiču. In sedaj je Gregorčič še pomagal ruvati proti manjšini in indirektno vzročil odstop poslancev laške ljudske stranke. V tak »parlament« nadškof ne gre ....

Nadškof pa igra nasproti Gregorčiču vlogo ponižanca. Videti je, kakor da se boji dr. Gregorčiča! Gregorčič se je pač bal in tresel se je pred ranjnim kardinalom Misijo, ko je poškilil nanj jezen, in mož se je takrat spreobrnul, toda France-ta Sedejevega iz Cerkna se pa prav nič ne boji. Čudno le, da ne čuti Franc Sedej iz Cerkna, da je nadškof in poglavar tudi nad Gregorčičem! Nič eneržije nima in

vendar bi bil prav on mogel streti zvezo Gregorčiča s Pajerjem! Če bi bil živel kardinal, bi je ne bilo! — Res se je bil nadškof potrudil, da bi prenehala zveza s Pajerjem ter bi se ustvarila naravnejša, toda brez uspeha je ostal njegov trud. Gregorčič je nevoljen odklanjati nadškofovo posredovanje ter jezen odslavljal dekane, ki so hodili k njemu radi zveze. Nadškof je podlegel. Umevno, da ga Gregorčič po tem tudi v deželnem zboru ni poslušal ....

Na obstoječih neznosnih razmerah glede deželnega zbora je tako skriv tudi nadškof, ker nima poguma nastopiti, kakor bi bil moral, ko rodi nenaravna zveza bivšega semeniškega profesorja z laškim liberalcem toliko gorja in pohujšanja ter mu ta zveza meče iz zbornice poslance njemu zveste laške ljudske stranke, med temi prošta in župnika. Nadškof gleda in pošlje k večjemu v deželni zbor pismo, da ga ne bo.

Tako se drži tudi po krivdi nadškofa na slovenski strani po koncu katoliški duhovnik, ki bi se zvezal še z belcehuhom, ne le z laškim liberalcem, na laški strani pa se drži po koncu laški brezverci in so devani v nič laški katoliški možje s proštom na čelu. Čudne razmere res — pač iz dežele neverjetnosti!

Dr. Karl Slanc:

Univerza in nadsodišče v Trstu.

(Dalje.)

Tri stoletja se je pri nas po takih uradnikih izvrševala justica in se vodila politična uprava. Zraven so pa tudi še živele patrimonijalne pisarne. Seveda so bili uradniki celi manjši bogovi. Storili so, kar so hoteli. Ljudi je bilo strah pred njimi. V 18. stoletju, ko je bilo več ljudi v Avstriji (v 17. stoletju je bilo v Avstriji komaj 10 milijonov prebivalcev), so imeli

državni uradniki v slov. trgih in mestih veliko upliva na razvoj socialnega življenja. Bili so merodajni glede občevelnega jezika v trgih in mestih. Vsak urad je imel višjega in več manjših uradnikov. Davkarje, zemljiščne knjige so imele svoje uradnike. Višjim uradnikom je bil župnik prijatelj. Naravno, ker sta bila oba inteligenta in je župnik poznal veliki upliv in oblast tedanjih uradnikov. — Vkup sta imela pojedine, kvartala, hodila na lov. Za slovenstvo se ni nobeden menil, še matrike so se pisale v latinščini ali v nemščini. Boljše službe so dobivali polnokrvni Nemci; renegatom se ni nikoli zapupalo, kakor še tudi sodaj ne. Uradovanje tega uradništva je še dobro v spominu slov. starim kmetom. Uradniki niso razumeli kmeta in kmet ne uradnikov. Ali sodilo se je vzlic temu. V sili je pristopil včasih kak nižji uradnik, ki še ni pozabil domačega jezika, in kaj tolmačil, ali dostikrat se tudi tega ni smatralo za potrebno. Es war ja nur ein Bauer! Osorno se je ravno po večjem s kmetom, saj je bil marsikateri uradnik trdno prepričan, da je kmet zaradi uradnika na svetu. Koliko materijelnih škod je trpel naš kmet! To je jaka žalostna stran zgodovine slov. naroda. Seveda so ti uradniki tržane in meščane nemčili, kar se je dalo. Ko so se uvedle ljudske šole, je v kakem okraju merodajni višji politični uradnik imel pod svojo vlado uboge učitelje. Te je zekrutirala absolutistična država iz doslužnih korporalov. Ko je v šoli zadobil kat. duhovnik merodajen upliv, sta politični šef in dekan vodila to šolo, za katero je bilo glavno vodilo, da se je meščanu vibijala nemščina in tudi kmetu vsaj nekaj nemških besed v glavo. Naši ponemčeni meščani v slov. koroških in štajerskih krajih še danes ne govorje pravilno nemški. V prejšnjih stoletjih pa so govorili znies, o kateri piše Valvazor v 17. stoletju, da je bila grozna; še sami med sabo se niso razumevali. Tega pa ni kriva nemara slov. slaba glava, saj se ve, kako hitro se nauči naš človek tujega jezika, ampak šole absolutističnih lad in metoda, ki ni pri-

Maksim Gorki. FOMA GORDJEJEV. Roman. (Dalje.)

»Kaj ti je?«
»Tudi tebe sovražim! Ti... kaj si ti? Mrtev in prazen si... kako bodeš živel? Kaj boš dal ljudem?« je vprašala polglasno in z nekako škodavelnostjo.
»Ničesar jim ne bom dal, naj se le sami trudijo.« je odgovoril Foma in vedel je, da jo bodo le še bolj razsrdile te njegove besede.
»Ti nesrečnik!« je prezirljivo vzkliknila deklica.
Odločnost in sila njenih čitanj je silila Fomo, da je nehote poslušal njene zle besede; čutil je, da imajo zmisel. Približal se ji je celo, a kot je bila ogorčena in jezna, se je obrnila od njega in molčala.
Bilo je že svetlo na ulici in odsev večerne zarje je še ležal na lipovih vejicah pred okni, toda sobo so že napolnjevali mrakoviti kredenca, ura in steklena omara, katere so ovijali, so se zdele nekako večje. Velikansko nihalo je pogledalo vsako sekundo iz nišice in posvetivši v medlim bleskom, se je skrillo z zamolklim, trudnim glasom zdaj na desni, zdaj na levi. Foma je gledal nihalo in postajalo mu je dolgočasno in neprijetno. Ljuba je vstala in prižgala svetilko, ki je visela nad mizo. Njeno lice je bilo blede in strogo.
»Zadržaj si se nad mano.« je začel Foma s pridržkom, »a zakaj? To mi je neumevno...«

»Nočem govoriti s teboj!« mu je srdito odgovorila Ljuba.
»To je tvoja stvar... A vseeno... kaj sem zakrivil?«
»Ti?«
»Jaz...«
»Razumeš-li, duši me! Tesno mi je!... Ali je to življenje? Ali se tako živi? Kedo sem jaz? Po milosti živim pri očetu, držé me zaradi gospodinjstva... potem se omožim... in zopet gospodinjstvo!... To je močvirje... tonem, dušim se...«
»A kaj imam jaz pri tem opraviti?« je vprašal Foma.
»Ti nisi boljši, nego so drugi...«
»In zato sem kriv pred teboj?«
»Kriv si! Moral bi želiti, da postaneš boljši...«
»Ali mar tega ne želim?« je vzkliknil Foma.
Deklica mu je hotela še nekaj reči, a tedaj se je oglasil nekje v hiši zvonec in spustivši se na stolov naslonjač, je dejala polglasno:
»Oče...«
»No, lahko bi bil prišel malo pozneje,« je rekel Foma.
»Rad bi te še poslušal... to je tako zanimivo...«
»Ah! Deca moja, go!pbčka moja!« je vzkliknil Jakob Tarasovič, prikazavši se med vrati. »Ali pijeta čajek? Nalij ga še meni, Ljubava!«
Sladko se nasmihaje in drgaje z dlanjo ob dlan, se je vseel poleg Fome, sunil ga nagajivo v lok in vprašal:
»No, o čem sta žvrgolela?«
»Tako... o raznih neumnostih,« je odgovorila Ljuba.
»Ali vprašujem tebe?« je rekel oče in ji napravil porogljiv obraz. »Sedi in molči pri svojem ženskem delu...«
»O obedu sem ji pripovedoval,« je pretrgal Foma kumu besedo.

»Aha! Tako-o!... No, tudi jaz bom govoril o obedu... Gledal sem davi, kako se vedeš... prav nerazumno si se držal!«
»To se pravi, kako?« je vprašal Foma, ter nezadovoljno nagrbnil obrvi.
»To se pravi, prav popolnoma nerazumno, to je vse. N. pr., — guverner te nagovori, a ti molčiš...«
»Kaj mu hočem reči? On mi pravi, da je izguba očeta nesreča... No, to vem... A kaj mu naj rečem na to?«
»Ker mi je poslana od gospoda, Vaše Blagorodje, se udajam v njegovo voljo... Tako bi mu bil odgovoril, ali tudi kaj drugega v tem smislu... Guvernerjem; bratec ti moj, jako ugaja ponižnost pri drugih ljudéh.«
»Bi ga-li moral gledati, kaor ovca?« se je nasmehnil Foma.
»Gledal si ga, kakor ovca, — tega bi ne bil smel. A človeku ni treba biti niti volk, niti ovca, marveč treba je praviti takšnim ljudem: Vi ste naši očke, a mi smo vaša deca... pa postanejo takoj mehki.«
»Čemu to?«
»Za vsak slučaj. Guverner človeku lahko vedno koristi, ljubi moj.«
»Česa pa ga učite, atal!« je dejala Ljuba tiho in ogorčeno.
»Česa?«
»Lakajstva...«
»To ni res, ti neumna učena! Politike ga učim, a ne lakajstva, — politike življenja... Pojdi raje! Pa glej, da dobiva kaj jesti. Hodi z Bogom!«

(Dalje prih.)

puščali raznim jeziki in nauka. Le preveč se ni odpirati, prosti zrak bi utegnil škoditi, ustvariti prevzetost.

Germanizacija in političančenje našega naroda pomenjata zadrževanje našega naroda v naravnem razvoju. To tujčeje ga je zadrževalo da bi bil razvijal svoje gospodarstvo, svoje že pridobljeno majhno ozniko, da bi se bili vršili njegovi duševni razvoji pod uplivom obnebnja, kopnega, morja, pod uplivom sosedov Lahov, Nemcev in južnih Slovanov, pod uplivom verskega. Mi Slovenci smo posedali najugodnejše ležeče kraje. Naši predniki so bili nadarjeni ljudje. Sramota za Nemce in Lahe, da niso v tolikih stoletjih s svojo toliko hvaljeno kulturo rančili našega ljudstva boljšega gospodarstva tedaj, ko je bilo še premajhno, da bi se moglo otresti Nemstva. Zastom isčeno po kulturnih sledovih, katere bi bili v naših krajih zapustili nemški uradniki in naši renegati-uradniki. Se brati in pisati niso ti uradniki nancin mase slov. naroda. Analfabetno ljudstvo je tudi ljudska šola pod uplivom: kat. duhovnika in prejšnjega uradnika zapuščala novejšemu času. Napoleon I. je bil kakih 13 let vladar Kranjske, Istre in Dalmacije in v tem kratkem času so zgradili njegovi vojaki boljše ceste. Napoleon je pred 100 leti poslal v naše isterske in dalmatinske kraje zemljemerce, ki so napotili za vso Avstrijo sestavitve zemljiškega katastra. Dal je sezidati v teh krajih dosti poslopij za ljudske šole. Škoda, je djal cesar Franc, da so Francozi tako hitro zapustili naše dežele, ko je videl na Kranjskem, v Istri in Dalmaciji lepe ceste in šolska poslopja, katera so zgradili Francozi. —

Kakemu vladarju ni mar za to, kateri jezik zavladava v njegovi državi. Tudi Jožefu II., ki je hotel germanizirati vse nemške narode, se ne more očitati, da je to storil iz nagona, ker je bil sam Nemec. Nemški bogatejši stanovci so bili v drž. vladah in po tej se je moral ravnati. Zveza avstr. absolutističnih vladarjev z nemškimi cesarskim dostojanstvom in nemško misleči bogatejši plemenitaši v slovanskih krajih so pomagali dajati nemškemu življu premoč na Dunaju. V Avstriji se je pozno razvijalo kapitalistično gospodarstvo, katero so upeljali med Nemci židovi in potem bogatejši plemenitaši na Češkem ter Nižnjavstrijskem. V absolutističnih časih se ni bilo narodnostnega vprašanja. Ali avstr. Nemci so bili omikanejši, imeli so boljše meščanstvo, dobivali so nekaj poduka iz nemškega rajha. Tam niso dosti tpepli v absolutističnih časih; državne vlade so jim pomagale porabljati moderna sredstva za gospodarjenje in delo. Avstrijski vladarji so takrat tudi še mislili na povečanje države s pridobitvijo nemških dežel. Ali neglede na jezikovno vprašanje moramo Slovenci absolutistični državi odrekati vse dobro. Premoga je bilo v naših krajih dosti. Okoli premogovih jam se je drugod etabliirala industrija. Pri nas ne. Ko se dozida južna železnica, vozdarjo naš premog v naše kraje, da kuri kotle po tujih tovarnah. Avstrija je bila absolutistično vladana še precej dolgo od leta 1848 naprej; v pisne državljanov gleda naš politični uradnik tudi še dolgo po letu 1848. Ne jedna roka se ne gane v naših pisarnah za upeljavo modernega gospodarstva v naših krajih. Čeh Ressel je bil začetkom 19. stoletja oskrbnik na samostanski grajščini v Pteterju na Dolenjskem. Bil je značljiv talent. Iznašel je vijak za lažje. Skusil ga je v Trstu upeljati. Pri neki pokušnji se je jeden mornar skoro potopil; hitro je tedanja »kresija« prepovedala daljne poskušnje. Ressel je bil revež; Angleži so potem upeljali njegov vijak in si zaslužili milijone. V Ljubljani so mu pozneje postavili nek spomenik, ko je mož že v jarni strohnel in ko jih je bilo sram, da so z njim tako nerodno postopali. V Avstriji se gojijo pozneje kakor drugod tehnične vede. Ali na to se je pa gledalo pazno, da kak akt ne obstoji iz slovensko pisanih zapisnikov.

(Pride še.)

DOPISI.

Iz goriške okolice.

Iz Sovodnj. — Začetkom leta 1910. je vlada sporazumno z deželno odborom razpustila do nove volitve naš tukajšnji

gospodarski svet. Pod uplivom drž. in dež. poslancev dr. Gregorčiča postavila je upraviteljem gospodarskega sveta tukajšnjega klerikalnega nadučitelja Lj. Ma. Pavli- na in mu določila dnevno plačnino 2 K na dan.

Pod njegovim absolutnim gospodarstvom in vodstvom na podlagi od njega sestavljenih volilnih imenikov se je vršila nova volitev dne 29. maja 1910.

To volitev je c. kr. namestništvo z odlokom z dne 30. 9. 1910. št. IX—303 na ntok nekaterih občmarjev v vseh treh razredih, rati nepravilnosti pri pripravljanem in volilnem postopanju, razveljavilo.

Osobito razveljavilo je volitev, ker ni upravitelj kot voditelj volitve in zapisnika (brez vladnega zastopnika) o volitvi niti sestavil zapisnika, kar odločno predpisuje § 31. obč. volil. reda, in je ta opustitev bistvena napaka, ki tvori ničevni vzrok (takorekoč vsled tega je bila volitev v vseh treh razredih razveljavljena), ter poverilo županstvu, da izvrši na podlagi novih volilnih imenikov novo volitev.

Upravitelj je vdobil s tem od vlade lepo nezaupnico.

Da je bila volitev razveljavljena, je zadostno jasno dokazano, kdo je to zakrivil.

Kakšno gmotno škodo imamo do danes, lahko nastopno naštejemo:

Dne 6. junija 1910. bi se bila lahko vršila volitev načelnika gosp. sveta, vsled tega bi ne bilo treba plačevati upravitelju po 60 K mesečno. Do 6. 1. 1912 skozi 19 mesecev iznaša njegov zaslužek 1140 K, nadalje za sestavo novega vol. imenika se je potrosilo 50 K, za reklamacijsko in vol. komisijo 50 K, in ako prištejemo še zraven, kar smo imeli volilci zamude časa in stroškov pri zopetni volitvi, lahko z mimo vestjo rečemo, da smo oškodovani za okroglih 2000 kron.

Mari bodedo te stroške mi drugi tpepli? Ne! Trpi naj jih, kdor jih je zakrivil!

Vrhu tega moramo povdarjati, ali ni osobito tpepl tudi šolski pouk radi tega? Koliko dni ni bilo šole, za časa njegovega upraviteljstva in ako je tudi bila, ali je bil morda upravitelj uglobljen le v šolski pouk, ali tudi kam drugam?

Tako smo na dva načina tepeni, prvič za gori označeno škodo, in drugič s šolsko naklado.

Kje je šolska oblast, da nič ne vidi in igra vlogo slepca?

Z začetkom tekočega meseca postal je kar čez noč zraven upraviteljstva, tudi obč. tajnik ob enem je tudi organist. Sedaj bode še le napredoval šolski pouk!

Ali bodo pristojne oblasti to početje morda mimo gledale in nam pustile nadalje plačevati dvakratni tribut? Mi hočemo tajnika, kakor smo ga imeli do sedaj, da bode opravljal v tako obširni občini kakor je naša z (5) katastralnimi občinami samo tajniško službo, kar bode popolnoma v korist in blagor občine.

Prizadeti pravicoljubci.

Iz Prvačine. — V nedeljo 14. t. m. je naraščaj tukajšnje »Sokolske godbe« priredil svoj prvi ples. Pri plesu je prav dobro sviral in pokazal s tem, da lahko nastopa pri vsakem plesu. Posebna zahvala gre g. Trpeku, ki je naraščaj v kratkem času toliko naučil. Naraščaj priporočamo fantom in društvom. Prvačkovec.

Družba sv. Cirila in Metoda.

Ciril-Metodova podružnica za Sv. Križ-Dobruvo-Vel. Žabje priredi skupno z »Brahim društvom« v nedeljo dne 21. t. m. veselico v dvorani g. Ferjančiča v Sv. Križu. Vspored: 1. Ferjančič: »Pozdrav«, možki zbor. 2. H. Volarič: »Roj ptičič skoz jasne višave...«, mešan zbor. 3. Vilhar: »Servus Petelinček«, šaloigra. 4. O. H. Vogrič: »Lahko noč«, možki zbor. 5. Dr. A. Schwab: »Zdaj sam le sem zahajam...«, mešan zbor. 6. ***: »Hagenbeckov cirkus«, komičen nastop. 7. F. S. Vilhar: »Slovenec i Hrvat«, možki zbor. 8. ***: »Venec poskočnice, igra domača godba na pihala. 9. ***: »Okcet pod marelo«, šaljiv prizor. Po veselici ples. Med vspeoredom udarjajo tamburaši iz Dobruve. Začetek točno ob 3. uri pop. Vstopnina: K veselici 40 vin, s sedežem 80 vin. K obilni udeležbi mjudno vabi veselilni odsek.

V nedeljo torej priredi C. M. podružnica v Sv. Križu svojo veliko prednostno veselico z bogatim vspeoredom. Kakor je razvidno iz istega, so pevske točke izbrane. Pa tudi za zabavo in smeh bo preskrbljeno. Igra »Servus Petelinček«, je za naše kraje nova, in vzbujala smeha. Pa tudi šaljiv prizor »Okcet pod marelo«, bo ugajal občinstvu. Razen tega bomo imeli priliko videti svetovnoznani »Hagenbeckov zverinjak«, in tudi priliko bomo imeli slišati v prvi domačo križko godbo na pihala. Kdor se želi zabavati par uric neprisljeno, naj priti v nedeljo v Sv. Križ. Saj v resnici ne ve človek, kam bi se obrnil v teh dolgih pustnih večerih. — Torej v nedeljo na veselo svidenje v Sv. Križu pri C. M. veselici.

Vredno je omeniti, da si je tukajšnja podružnica nabavila krasen oder, ki se bo ob prilikah izposojeval cenojenim bratskim društvom.

Domače vesti.

Četrti seja deželnega zbora se bo vršila danes popoldne ob 4. uri Na dnevnem redu je: zakonski načrt o pokritju višje potrebščine za osuševanje močvirij v občinah Ogled, Červinjan in Terc; zakonski načrt o prispevkih iz deželnega zaloga šolskim zalogom; poročilo o zakonskem načrtu za delitev občine Naklo; načrt o premembi zakona glede gradbe in vzdrževanja javnih cest in nedržavnih poti; zakonski načrt o občinskih posredovalnih uradih; potem podaljšanja raznih podpor in obnovitev; zgradba osrednjega poštno-telegrafičnega urada v Gorici; poročilo o računskih sklepih deželnega zaloga za 1906., 1907., 1908., 1909., 1910.; poročilo o računskem sklepu zaloga za zgradbo amobolnice za leto 1908; razna druga proračunska poročila; zadnja točka, 62, je poročilo o izvolitvi 3 poslancev slov. veleposestva. Poročevalec je Berbuč.

Imenovanje pri državni železnici. — Postajenačelnika v Volčjdragi in Prvačini gg. adjunkta Franc Zemlja in Jakob Koch sta imenovana za oficijala in pomaknjena v VIII. službeni razred uradnikov c. k. drž. železnice.

Slovesno imenovanje novega župana v Ljubljani bo v soboto dne 20. t. m. Oficijelno obvestilo o potrditvi dr. Ivana Tavčarja za ljubljanskega župana je došlo kranjski deželni vladi včeraj.

Italijanski kuraj, ki se bodo prirejali v Čitalniških prostorih, pričnejo v soboto dne 20. t. m. ob 6. zvečer. Oni, ki so se priglasiili za italijanske kurze, naj se ob gori navedenem času in kraju zglastiti blagovolijo. Ako bi hoteli še kdo pristopiti, mu je še vedno dana prilika.

Prememba § 2. zakona o prispevku okrajnim šolskim zalogom iz deželnega zaloga. — Deželni odbor je predložil deželnemu zboru premembo § 2. zakona o prispevku okrajnim šolskim zalogom iz deželnega zaloga. Prememba glasi: Člen 1. Sedanje besedilo § 2. zakona z dne 6. 10. 1900. dež. zak. št. 27. se razveljavlja in nadomešča s sledečim: § 2. Ta prispevek iz deželnega zaloga se razdeli med posamezne okrajne šolske zaloge tako-le: 30.550 kron mestu goriškemu; 34.256 kron šolskemu okraju gradiščanskemu; 48.982 kron šolskemu okraju tržiškemu; 71.100 kron šolskemu okraju goriške okolice; 28.800 kron šolskemu okraju tolmirskemu; 36.350 kron šolskemu okraju sezanskemu. Člen 2. Ta zakon ima vzvratno moč od 1. janvaja 1911 nadalje.

Da ne zaspijo. — V deželnem zboru gre sedaj vse lepo po vrsti. Sami so med seboj, vse soglaša. Da ne zaspijo, da je v visokem zboru vsaj hipec življenja, za to pa skrbi gospod Fon. V seji v ponedeljek je hotel po vsej sili, da naj prično seje visokega deželnega zbora že dopoldne ter naj trajajo dalje popoldne; če ni drugače, bodo še kosili v zbornici. Ali tak-le nasvet ni bil nič kaj všeč dr. Pettarinu, in ker je dr. Pettarin velik gospod, deželni poslanec, deželni odbornik, deželni svetnik, torej jeden glavnih veslačev na deželnih barki, se je upri gospodu Fonu in z njim drugi laški liberalci; pokimal je tudi Berbuč in Gregorčič je pritrdil, naj ostane pri starem. In ostalo je. Fon si bo moral premisliti, buditi stare gospodo iz polsna, tega Pettarin ne dopusti, on je zadovoljen, da dremljejo. Fon se imenovahi predznez... Dobro, da je verificiran, če ne ...

Deželni glavar dr. Pajer je oslabeel. Mučni naravnost so prizori, ko ga takorekoč prinesejo in odnesejo iz zbornice. Mož je pač star, 84 let ima, ne more več vidi se pri sejah, da je težko mogoče celo sedaj, ko zborujejo sami zavezniki; često se zmoti, kar kaže, da so odbile ure njegovega predsedovanja v deželnem zboru. Neinogoče bi mu bilo predsedstvo, ako bi bilo v zbornici še oslaih 11 poslancev ter bi se razvijale debate in bi se stavljali predlogi.... Voljo pa ima in vstrajati hoče do zadnjega, pa če ima izdihniti na stolu v deželnem zboru.

Osuševanje močvirij v Furlaniji. — V vsakem zasedanju deželnega zbora se razpravlja o osuševanju močvirij v Furlaniji. To bo stalo milijone! Sedaj je predložen deželnemu zboru zakon, ki se tiče kritja višje potrebščine v znesku 240.000 K. za osuševanje močvirij III. in IV. oddelka in Manoleta v občinah Ogled, Červinjan in Terc. — Glasi tako-le: § 1. Za kritje višje potrebščine, nastale vsled tega, ker je c. kr. poljedelsko ministerstvo z odlokom z dne 19. junija 1909. št. 21714 odobrilo podrobni načrt za osuševanje močvirij III. in IV. oddelka in Manoleta v občinah Ogled, Červinjan in Terc, katera potrebščina je za 240.000 K višja od potrebščine, ki je bila proračunjena za ta dela v smislu zakona z dne 17. oktobra 1907. drž. zak. št. 37., se določajo sledeči prispevki:

1. Nepovraten deželni prispevek v izmeri 44% višje potrebščine, to je v najvišjem znesku 105.600 K;

2. Nepovraten prispevek iz državnih melioracijskih zalogov v smislu 2. odstavka § 8. zakona z dne 4. janvaja 1909. drž. zak. št. 4. V enaki izmeri 44% višje potrebščine, toda v najvišjem znesku 105.600 K, to pa s pridržkom ustavne potrditve.

Zadruha »Prvo avstrijsko osuševanje« mora plačati iz svojih sredstev nastalo potrebščino v izmeri 12% višje potrebščine, torej znesek 28.000 K.

§ 2. Na podlagi § 11. zakona z dne 4. janvaja 1909. drž. zak. št. 4. in s pridržkom ustavne potrditve se dovoljuje pokneženi grofovinii Goriško-Gradiščanski, posojilo iz državnega melioracijskega zaloga, v izmeri 50% deželnega prispevka (§ 1. točka 1.), torej v najvišjem znesku 52.800 K v svrhu, da se ji omogoči izplačilo njenega prispevka, označenega v § 1. To posojilo, za katero se bodo plačevale 20-letne obresti, vrne dežela državnemu melioracijskemu zalogu v 4 enakih letnih obrokih, ko bodo dela dokončana in kolavdirana.

§ 3. Glede dospelosti prispevkov (§ 1.) se bo določil dogovor med državno in deželno upravo, dočim se za izvršitev del, ki se naj napravijo v soglasju z načrtom z višjo potrebščino, omenjeno v tem zakonu, uporabi dogovor, s katerim je urejeno podjetje zadruga v smislu zakona z dne 17. oktobra 1907. drž. zak. št. 37., ravno tako pripada tudi vzdrževanje naprave izključno zadrugi.

O tem osuševanju močvirij smo že večkrat govorili. Seveda privoščimo Furlanom, da izginejo močvirja, toda tudi za naš del bi se bilo moralo že kaj storiti n. pr. glede vodovoda za Kras, lep načrt je pokopan v deželnem arhivu, ali pa gledé cest in poti po naših Gorah. Kakšne so in na kolikih krajih jih sploh ni! — Slovenec plačaj in močji! Veliko namakanje tržiške ravni je stalo deželo ogromnega denarja, osuševanje močvirij bo stalo zopet ogromnega denarja! Slovenec, plačaj pa še za osuševanje močvirij v Furlaniji! Potem pa se drznejo slovenski klerikalci še lagati, da skrbi deželni zbor jednako za celo deželo!

Deletev krajevne občine Naklo. — Deželnemu zboru je predložen načrt zakona za razdelitev krajevne občine Naklo. — Glasi tako-le: § 1. Sedanja krajevna občina Naklo, ki obstoji iz davčnih občin Naklo, Barka, Dane, Divača, Ležeče, Misliče, Škoflje, Podgrad, Vareje in Votovlje, se zatre in se ustanovita krajevna občina Divača z davčno občino Divača in krajevna občina Naklo z devetorico ostalih davčnih občin. § 2. Skrbeti je za to, da se takoj izvolita dotična občinska zastopa in da se uprava novih krajevnih občin materijalno loči. § 3. Ta zakon stopi v veljavo z dnem razglasitve.

Po nedolžnem 20 let zaprt. — »Slovenec« priobčnjuje iz Kamenj na Vipav-

skem dopis, v katerem se trdi, da bi bila historija o nekom, ki bi bil po nedolžnem obsojen na 20 let ječe, izmišljena, vsaj kar se tiče »enega župana iz Kamenj«. Tu moramo takoj povedati, da je rokopis iz La Plate slab, morda se ima čitati... »obil s kamenjem« enega župana in ne »iz Kamenj«. Dopisnik v »Slovincu« na to pa le pripoveduje, da je znan v Kamenjah priimek Sandegiacomo. Možja se je sicer izvršil kje blizu Ajdovščine na kranjski strani, če v ajdovskem okraju nihče nič ne ve... Na sploh pa naj upošteva dopisnik v »Slovincu«, da je mož, ki je nam naznanil, kar mu je pravil oni Lah, storil svojo dolžnost. Če je kaj na tem, se že dožene. Pismo smo odstopili državnemu pravdniku. — Dopisnik v »Slovincu« pa omenja, da lahko, da je pismo našega rojaka iz La Plate v zvezi z nekim Leopoldom Guje iz Vrtočina, ki je pred leti izginil v Ameriko ter se sedaj nič ne ve o njem; ta da je zapustil ženo in otroke, pisal ženi, naj mu pošlje hčerki v Ameriko, da jih prodaja; dopisnik meni, da bi o tem »gentlemenu« vedel kaj naš dopisnik iz La Plate. Hudo na primes dopisu v »Slovincu« izdaja starega zagrizenca, kamenjskega župnika. Tisto zgubljeno dušo v Ameriki naj išče on, župnik Kosec, saj je on dušni pastir v Kamenjah in tam okoli! — Prav neokusno je, da se katoliški duhovnik zaletava v našega dopisnika, ki je storil lepo svojo dolžnost!

Bistro oko državnega pravdnika. — Včeraj je zaplenilo državno pravdnštvo neko goriško razglednico in to zaradi — jedne same črke. Na jedni sami razglednici so tri sličice iz Gorice: besedilo pod njimi je v treh jezikih, torej naravno, da je komaj vidno. Vkljub temu je bistro oko državnega pravdnika zasledilo v besedilu pod jedno sličico — tiskovni pogrešek, ki tvori baše celo zločin, hud zločin po enem najhujših paragrafov našega kazenskega zakonika. Ta zločin je zagrešilo le slovensko in italijansko besedilo, nemško pa ne. Dostavljamo le še, da se ta zločin ne more opaziti s prostim očesom, marveč edino z drobnopredom, ki najmanj 5 krat povečuje. Bistro oko državnega pravdnika je torej z mikroskopom zasledilo v besedilu:

Korso Franje Josipa
Corso T. Giuseppe
usodepolno tiskovno hibo, ki tvori sama na sebi grd zločin. E se non ridi, di che rider suoli! Za poč!!!

Razglednice je založila knjigarna A. Gabršček. Policija jih je zasegla še nekaj nad 400.

Društvo kolonov je podala deželni zboru prošnjo za nabavo in razdelitev turšice po znižani ceni med uboge briske kolone. — Če je kateri, ki misli, da kaj dobi od sedanjega polomljenega deželnega zbora, mu povemo, da se jako varaj!

Pelagra. — Pelagologična komisija v Gradiški je izdala dva izkaza o zadnjem štetju pelagroznihi: prvi izkazuje število, ki se je dogajalo ob priliki štetja v pretečeni pomladi, drugi pa primerja število bolnikov koncem leta 1910, s številom, ki se je ugotovilo pri zadnjem štetju.

Koncem leta 1910, se je seštelo v sodnem okraju: Krmin 54 pelagroznihi, Gradišče 42 pelagroznihi, Tržič 98 pelagroznihi, Červinjan 605 pelagroznihi, skupaj 869 bolnikov.

Po štetju, ki se je izvršilo spomladi t. l., se je število zvišalo v sodnem okraju: Krmin za 1 bolnika, Gradišče za 2, Tržič za 3 bolnike, Červinjan za 27 bolnikov, skupaj za 33 bolnikov.

Ker pa je spomladi t. l. ozdravelo 81 pelagroznihi, 10 umrlo, 57 pa izselilo, ostane še 746 pelagroznihi. Od 746 bolnikov so 304 moškega spola, 144 ženskega spola; 319 pa, ki niso dosegli še 20. leta, oboljela spola. Červinjski okraj je najbolj prizadet. Ugotovilo se je sedaj v tem okraju 605 pelagroznihi, to je nad 1/3 števila bolnikov v celi deželi. Najbolj so okuženi kraji so: Fiumičel s 183, Oglej s 180, Tere z 72, Škodovaka s 50 in Vila-Vicentina s 50 pelagroznihi. Potem sledijo: Červinjan z 29, Muskoli z 25, Janic z 9, Pertole z 4, Ruda z 2 in zadnji Gradež z enim slučajem. V tržiškem sodnem okraju imamo 82 pelagroznihi; 71 od teh spada v občino Sv. Kancijan, to je nad 90% slučajev celega okraja. V Turjaku se je našlo 9 bolnikov, in samo eden slučaj se je ugotovil v Šempetru ob Soči.

Krminski sodni okraj ima 54, gradiški pa 15 pelagroznihi. Najbolj prizadete vasi v teh dveh okrajih sta Dolenje in Biljana, vsaka s trinajstimi bolniki.

Tovorni vlak je skočil s tira danes, dopoldne Podbrdom; vsled tega je bil promet oviran celo dopoldne. Čujemo tudi, da bi bila zadela dva vlaka drug ob drugem nekje na Krasu?

Slovincu pravi v neki brzovajki z Dunaja (11), da goriški deželni zbor zelo lepo in uspešno deluje ter da... izven laških krščanskih socialcev noben človek ne misli na razpust goriškega deželnega zbora. Iz poročil, ki jih je prinesel »Slovenec« sam, je razvidno, da deželni zbor goriški doslej še ni prav nič lepo in uspešno deloval pa tudi ne bo. Trditvi »Slovenčev« se v Gorici vse smeje. Interesantno pa je, da se je zaletel »Slovenec« v laške krščanske socialce, katerim načeljuje goriški prost in na katerega strani se nahaja tudi nadškof!

Slovenska Čitalnica v Solkanu vabi k društvenemu plesu dne 4. svečana 1912, ki bo v dvorani gosp. Alojzija Mozetiča. Pričetek ob 8. uri. Svira bode oddelek vojaške godbe c. kr. pešpolka št. 47. grofa Becka iz Gorice. Vstopnina: za žane 2 K, vabljeni nečlane 3 K. K obilni udeležbi aljudno vabi odbor.

Čevljarsko društvo v Gorici. — V nedeljo je imelo društvo čevljarjev, katero obstoja pod imenom »Confraternita« od leta 1455, svoj občni zbor. Društvo ima premoženja 18.000 K ter zemljišča, vredna več tisoč K. Tako čitamo v »L'Eco«!

Narodna Delavska Organizacija v Gorici naznanja, da se vrši v nedeljo dne 21. t. m. ob 4. uri popoldne redni občni zbor v prostorih gosp. Hvaliča, Stolni trg, št. 10.

V nedeljo, dne 21. t. m. se vrši v Solkanu veliki javni ples v prostorih g. Al. Mozetiča. Začetek ob 3. uri pop. Svira godba iz Prvačine.

Trgovsko-obrtna in gospodarske vesti.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. Sprejme se: 1 korespondent, 1 kontorist, 1 poslovodja, 3 potniki, 1 skladiščnik, 6 pomočnikov mešane stroke, 3 pomočniki železniške stroke, 2 pomočnika specerijske stroke, 2 kontoristinj, 2 blagajničarki, 3 prodajalke, 6 učenecv, 1 učenka. Službo išče: 3 knjigovodje, 3 korespondenti, 4 kontoristi, 5 poslovodji, 4 potniki, 7 skladiščnikov, 25 pomočnikov mešane stroke, 8 pomočnikov železniške stroke, 10 pomočnikov marufakturne stroke, 12 pomočnikov specerijske stroke, 3 pomočniki modne in galanterijske stroke, 17 kontoristinj, 21 blagajničark, 14 prodajalk, 6 učenecv, 3 učenke. — Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Zveza narodnih društev.

Bratno pevsko društvo »Štanjel« v Štanjelu sklicuje v nedeljo dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne svoj VII. redni letni občni zbor z običaj. vspevdom in z volitvijo novega odbora. Opozarja se vse cenjene člane društva, da se kolikor mogoče v obilnem številu vdeležijo. Vršil se bo v gostilni g. župana v Štanjelu.

Politični pregled.

Kranjski deželni zbor. — Včeraj se je predstavil dež. zboru nov deželni glavar dr. Ivan Šusteršič. Rekel je med drugim, da naloga njegova je voditi razprave ter varovati ugled in čast zbornice; pri tem je navezan na podporo cele zbornice. — Deželni odbor je predlagal, naj deželni zbor anulira mandata narodno-naprednih poslancev Rešnerja in Ribnikarja. Predlog je oddan verifikacijskemu odseku.

Stajerski deželni zbor se je sešel 16. t. m. Namestnik je omenil delav. program, ki se bo oziral po možnosti na kulturne in gospodarske potrebe. Opominjal je poslance, naj brzdajo politične strasti in naj svoje delovanje posvetijo deželi, katere finančni položaj potrebuje marljivega delovanja. Ob splošni pohvali je namestnik zagotovil, da bo vlada podpirala delova-

nje deželnega zbora. Letni zaključek za leto 1910. izkazuje primanjkljaja 719.000 K; proračun za 1912. primanjkljaja K 16.465.854; pokrpije se z dež. nakladami; za zboljšanje učiteljskih plač gre K 1.447.000.

Baron Fuchs proti Italiji. — Kakor že omenjeno, je imel krščanski politik baron Fuchs v Solnogradu govor, v katerem je rekel: 1. da Italija kljub temu, da je naša zaveznica in da grof Aehrenthal njeno zvestobo ob vsaki priliki hvali, ter jo diplomatsko najtopleje podpira, zbira ob naši meji svoje čete; 2. da grof Aehrenthal ob maroški krizi Nemčije, ki je naša zaveznica in nam je ob aneksiji stala zvesto na strani, ni zadostno podpiral in 3. da vlada po krivdi grofa Aehrenthala še vedno napeto razmerje med Avstrijo in Rusijo. Fuchs je napadal Italijo in govoril o vojni, tako, kakor radi govorijo krščanski politiki vseh narodov v Avstriji; vsi ti ljudje hočejo po vsej sili volno z Italijo v namen, da bi spet papeža postavili za posvelnega poglavarja ter mu vrnili »ugrabljene dežele«. Tako brezvestni hujskači krščanske barve vedno drežajo Italijo ter netijo sovraštvo do Avstrije. Ti včasih tako miroljubni ljudje delajo zgago in nemir.

Ženska volilna pravica na Švedskem. — Švedski državni zbor se je sešel 16. t. m. Prestolni govor omenja, da sniata vlada za pravično, zahtevati za ženske volilno pravico pod pogoji, kakor jo imajo moški.

Kitajska. — Iz Pekinga poročajo, da za par dni bo proglašen edikt, v katerem se naznani konec dinastije. Republikli se je pridružilo doslej 18 pokrajin.

Vojna med Turčijo in Italijo.

Za mir.

Iz Petrograda poročajo, da je ruski zunanji minister Sasonov vzel iniciativo za posredovanje miru med Turčijo in Italijo. Instrukcije sta dobila ruska poslanika v Rimu in Carigradu. Ali Turčija stoji na svojem stališču, da se ne odreče na noben način suverenitete nad Tripolitanijo in Cirenaiko. Sasonov predlaga, naj Turčija prizna aneksijo Tripolitanijske in Cirenaike proti primerni odškodnini.

Navdušenje za Tripolis.

V Florenci so bile velikanske demonstracije za tripolitansko akcijo Italije. Množice so zahtevale tudi nove ulične napise, kakor: via Tripolis, Aim-Zara itd.

Razne vesti.

Italijani gradijo železnice; prva je iz Tripolisa v Aim-Zaro, sedaj zvežejo Tripolis s Tagiuro in potem z Zanzurom. Pri delu bodo zaposleni tudi Arabci. — V Bumejani so ustrelili nekega turškega špijona. — Šejk senusov je proglasil proti Italijanom sveto vojsko.

Razne vesti.

Pred sodnijo v Trstu je bil klican 40 letni mornar Ivan Surinić iz Dalmacije, ker je v službi pri Lloyd si prilastil počas: eno preprogo, eno žlico, čašico,

barve, ščetke in čopiče. Obtoženec pravi, da ni ukradel teh predmetov, ampak jih pobral potem, ko so bili že zavrženi, preproga je bila že namočena z drugo. Obsojen je bil na 6 tednov ječe.

Stavka delavcev v skladišču postaje Trst južna železnica. Dne 15. t. m. ob 2. uri popoldne je zapustilo 600 delavcev v skladišču južne železnice v Trstu delo. Protestirali so proti stražni in zapiralni družbi, katere čuvaji so sami povzročali tatvine, za primanjkljaje blaga so se pa delali odgovorni delavci južne železnice. Stavkajoči delavci so se posvetovali o položaju v neki gostilni. Sklenili so, da prično takoj zopet delati, a zahtevajo, da mora južna železnica odpovedati stražni in zapiralni družbi v štirih dneh. Če tega ne stori, hočejo delavci pričeti izvajati službo po predpisih ali pa celo stavkati.

Drugič na smrt obsojen. — V Olo-mucu je stal pred poroto delavec Viljem Habel, ki je pred 20 leti izvršil nenraven umor na neki mladi deklici, vsled česar je bil obsojen v smrt. Cesar pa ga je pomilostil. Meseca oktobra je prestal svojo kazen 20 let in je bil izpuščen iz ječnišnice.

Komaj pa je bil Habel par dni svobodan, se je lotil nekega mladega dečka z imenom Lischke, katerega je umoril in potem mrliča spolno zlorabil. Izvršil je poleg tega tudi še posilstvo na dveh nedolnih deklicah. Porotniki so enoglasno potrdili njegovo krivdo in sodnija je nečloveškega zločinca zopet obsodila na smrt.

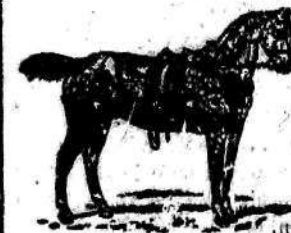
Lakota na Kitajskem. — Poplava reke Jangtse v juliju in avgustu lani ima za posledico bedo v onih krajih. Sedanjí boji še večjo bedo. V Hunavu strada 100.000 oseb. Velikanski požar v Hunkavu je prizadjal ogromno škodo in še povečal bedo. Okoli 3 milijone ljudi čaka stradanje.

Družinska tragedija. — Iz Lvova naznanjajo, da je mestni župan in lekarnar Krajski povabil na obed več gospode. Njegova žena, udana pljači, je prišla k obedu opita. To ga je žalilo in razsrdilo, da jej je dal mož v pljačo neke praške, na kar so napadli ženo krč. On je šel na to v lekarno in pil strop. Oba sta bila kmalu mrtva.

Dalje na 4. strani.

Ivan Kravos

na Kormu št. 11. GORISKA na Kormu št. 11
sedlarska delavnica

in zaloga različnih konjskih vpreg za lahko ali težko vožnjo, imamo v zalogi različne konjske potrebe, kot: ščine, potovalne potrebe, kakov-kege, torbice, denarnice, listice itd. — Izvrajuje in sprejema popravilo različne kolesalne in

Popravila se izvršujejo hitro. Cene zmerno.

Novost!

Pravkar je izšla:

Salonska knjižnica st. XIII.

in prinaša t. »Danilo«, češki spisa Julius Zeyer in »Ven«, ruski spisal A. P. Šeljiev-Mihajlov. — Cena brošurani knjigi K 2.80, vezani K 3.80; s poštnino 30 vin. več.

Svetovna knjižnica st. XI.

in prinaša zanimiv roman »Venka van«, francoski spisal Edgar Monteil. — Cena brošurani knjigi K 2.40, vezani K 3.40; s poštnino 20 vin. več.

Eksplodizija v dinamitni tovarni. — Iz Kolina ob Reni poročajo, da je eksplodirala dinamitna tovarna. Vse hiše v kraju, kjer se nahaja tovarna, so poškodovane, največ je podrtih. Ubit je en delavec, težko ranjenih obilo.

Led se je udril. — 15. t. m. se je drsalo na Weser veliko število oseb. Naenkrat se je udril led in so drsalci izginili v ledenih valovih. Rešili so jih 27, nekaj jih je utonilo.

Papež in moralno življenje duhovščine. — Iz Monakovega. Neki tukajšnji list poroča od duhovniške strani: Papežev motu proprio o moralnem življenju duhovnikov bi bil moral v resnici iziti. Objava pa je izostala na nasvet dalekovidnih glav v Rimu, ki so se bale senzacije. Motu proprio pa dejanski izvedejo na ta način, da bodo polagoma in pod raznovrstnimi pretvezami odpravili domače gospodinjstvo kaplanov, katechetov itd.

Tri osebe so zamrznile na Spodnje-Avstrijskem, in sicer dva delavca, eden pri Badnu, drugi pri Sreihsu ter neki voznik.

Reka Laba je močno zamrznila. Par kolnov in ladij je običalo v ledu.

Strašen požar. — Iz Tokija poročajo, da je nastal v Osaki strašen požar, ki je uničil 5268 hiš; 30.000 ljudi je brez strehe.

Tovarna za cigaretni papir Freund v Zagrebu je pogorela. Škode je okoli 150.000 K; z zavarovalnico je kritih 70.000 K.

Javne neerarične ceste in poti.

Deželni zboru je predložen zakonski načrt, zadevajoč delno premembo zakona z dne 21. maja 1894. dež. zak. št. 13 o zgradbi in vzdrževanju javnih neeraričnih cest in poti.

Glasi tako-le:

Na predlog deželnega zbora Svoje poknežene grofovine Goriško-Gradišanske ukazujem to-le:

Člen 1.

Zakonska določila §§ 2., 5., 33., 35. in 36. z dne 21. maja 1894. dež. zak. št. 13, zadevajoča zgradbo in vzdrževanje javnih neeraričnih cest in poti, se razveljavljajo in nadomeščajo z naslednjimi določili:

§ 2.

Okrajne ceste so tiste, ki so radi svoje važnosti za promet v večjih pokrajinah, oziroma za medsebojne zveze več občin proglašene za take z deželnim zakonom.

§ 5.

A. Kako se morajo graditi okrajne ceste.

Okrajne ceste, ki se naj gradijo ali preuravnavajo, se morajo praviloma tako delati, kakor državne ceste, njih širjavnost sme načeloma znašati manj kot 6 m v nižini in 5 m v gorah. Širjavnost se računa med obema notranjima roboma ceste.

Lastniki zemljišč ob sedanjih okrajnih in občinskih cestah morajo dohode do njih tako napraviti, da se bo voda lahko prosto odtekala in da pri tem ne bo trpela cesta. Pri zgradbi novih cest mora skrbeti cestni odbor, oziroma občina za prost odtok vode in dosledno za dohod do poleg ležečih zemljišč; vzdrževati pa ga mora lastnik dotičnega zemljišča.

Širjavnost omenjene v prvem odstavku se v gorskih pokrajinah lahko skrajša na 4 m, kadar to neobhodno zahtevajo tehnične in ekonomske razmere; v tem slučaju naj se napravijo v oddaljenosti 200 do 400 m obratišča za vozove.

Širjavnost se mora povečati na ovinkih sploh, kjer znaša polmer manj kot 20 metrov, na ovinkih z 10 meterskim polmerom se mora širjavnost povečati za 2 metra, kar velja kot najmanjša mera, in za 1 meter na ovinkih z 20 meterskim polmerom. Na ovinkih s polmerom od 10 do 20 m se mora širjavnost razumno povečati. Ta določila veljajo zlasti za gorske ceste, kjer se vije os v serpentinah; v tem slučaju se mora znižati tudi strmec tako, da ne presega 3%.

Stranci okrajnih cest v nižini ne smejo presegati 3%, v gorah 7%, razum onih izvanrednih slučajev, ko ni mogoče drugače, nego da se na kratkih progah radi posebne narave krajevnih razmer in iz tehničnih in ekonomskih ozirov dopuščajo večji strmci.

Na vsaki okrajni cesti bodo posebni kilometrični kamni enotne oblike označevali razdaljo v kilometrih; posebni kamniti mejniki bodo kazali meje zemljišča, ki pripada okrajni cesti.

Za zgradbo nove okrajne ceste in za preuravnavo take ceste je treba pravomočnega sklepa cestnega odbora.

Sklepa se na podlagi rodnega načrta in predarke, zadevajočega dotično novo gradbo ali preuravnavo ceste.

Načrte in predarke izdelava praviloma deželni stavbni urad pod pogoji in po navodilih, ki jih izda v ta namen deželni odbor.

Cestnim odborom je vedno prosto, da se poslužujejo poblaščenega zasebnega tehnika.

Za nadziranje del se izdajo primerna navodila vestnim odborom, katere podpira v tem oziru deželni odbor po deželnih tehničnih organih pod pogoji in po navodilih, ki jih izda v ta namen deželni odbor.

Kolavdacija gradbenih del, važnih prezidov in uravnav okrajnih cest se vrši komisijiskim putem; komisija obstaja iz predsednika cestnega odbora ali njegovega namestnika kot predsednika, iz še enega člana cestnega odbora in iz deželnega tehničnega organa.

Tozadevne pogoje in pravila izda deželni odbor.

(Konec pride.)

Osrednji poštno - telegrafični urad v Gorici.

Deželni odbor je leta 1909. predložil trgovinskemu ministerstvu spomenico, ki se tiče prenosne poštne-telegrafične službe v naši deželi.

V tej spomenici je pred vsem naslikan žalostni položaj, ki se v njem nahaja poštni urad št. 1 v Gorici; ta urad, ki bi moral poslovati kot osrednji urad za poštino, telegrafično in telefonično službo v deželnem stolnem mestu, se nahaja v tako starih razmerah, da postajajo od dne do dne nevarnejše, zlasti v ožgled neprestanemu trgovinskemu in obrtnemu razvoju mesta goriškega.

Trgovska in obrtna zbornica je predložila začetkom leta 1910. trgovinskemu ministerstvu drugo spomenico, ki je v njej naglašala absolutno potrebo, da se zgradi v Gorici osreden poštno-telegrafičen urad, ki naj odgovarja vsem zahtevam in vsem potrebam poštne-telegrafičnega prometa; ta urad bi naj prišel na mesto urada št. 1. Čigar nepopolnost daje povoda zaporednim pritožbam občinstva.

Deželni odbor se je pridružil tej akciji, naprosivši trgovsko ministerstvo, naj upošteva v spomenici izražene postulate.

V svoji seji z dne 25. januarja 1910. je deželni zbor soglasno sprejel naličen predlog, ki je stremil za zgoraj omenjenim ciljem.

Deželni odbor je naznanil ta sklep c. kr. vladi, ki je sedaj morala uvideti, da so vsi činitelji prepričani o nujni potrebi takojšnjih dovoljnih ukrepov.

Sedanjí poštni urad št. 1 ima le malo prostora, ki prav nič ne odgovarjajo svojemu namenu; nahajajo se v zasebni hiši in so raztreseni med zasebnimi stanovanji; občinstvo, ki ima s poštnim uradom opravila, je nevoljno, ker se v tem labirintu ne more spoznati. Tudi zdravstveni oziroma zahtevajo zidanje novega poslopja.

Deželni odbor je smatral za svojo dolžnost še enkrat prositi c. kr. vlado, tudi v imenu drugih činiteljev, naj brez odloga reši to vprašanje.

»Samouprava«.

Mali oglasi.

Najmanjša vrstajbina stane 60 vln. Ako je oglas obsejal 30 vln. za vsako besedo 3 vln. Najprilagodljivejša inšeriranje za trgovce in obrtnike. Količina je manjših trgovcev in obrtnikov v Gorici, katerih se dotika (in celo v mestu) nihče ne pozna, ker nikjer ne inšerirajo. Škoda ni majhna.

Opremljena soba se odda v najem v ulici Codelli št. 10.

Prodaja se takoj gostilno s koncesijo v Gorici. — Natančen naslov povzame naše upravnishvo.

Mihael Turk, brivec na Kornu 6, se priporoča sl. občinstvu za mnogobrojnih obisk. Za točno postrežbo in spoštost se jamči.

Prijatelj, ali te ne zebe?
Dragi moj, mene ne!
Kako to? — To je jako enostavno.

Moja soproga mi skuha vsak dan izvrstno juho in dobro meso, ki je kupuje pri našem mesariju

Andreju Frandolič

v ulici Treh Kraljev (Via Tre Rè) št. 16

pri kavarni „Dogana“.

V tej mesnici se dobi zmiraj razna divjačina, izvrstno pitana prutina in prasičje meso vseh vrst.

Na željo g. odjemalcev pošilja meso tudi na dom.

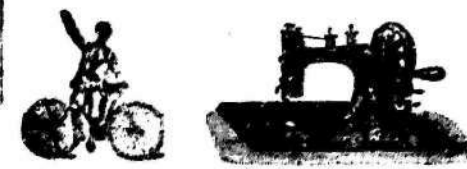
Hiša z gostilno

v eni najbolj živahnih ulic v Ljubljani s hlevom in šupo, z vrtom za goste in vrtom za zelenjavo se radi bolezní

proda.

Pod hišo je 20 m dolga in 4 m visoka klet. Hiša je pripravna tudi za vsako drugo obrt in je še 16 let prosta davka.

Poižve se: **Prisojza ul. št. 2.**

Velika zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov itd. Mehanična delavnica. Poliranje z električno gonilno silo ter emajliranje dvokoles na plin. **Kolesarjem v korist!** Kdor hoče staro dvokolo obnoviti, naj ga takoj pošlje emajlirat stane K 6.—, v različnih barvah K 8.—

Pri

Batje I-u

Gorica

Stolna ulica 2-4.

Prodaja tudi na obroke.

Ceniki poštne prosti.

Velika izbira že rabljenih dvokoles in vsakovrstnih strojev.

Na novo preurejen
LOKAL
za trgovino ali obrt
se za nizko ceno takoj odda
v Kapucinski ulici št. 2.
Pojasnila daje Goriška ljudska
posojilnica.

Altena

je najboljša znamka
dvokoles francoskega sistema.

Anton Potatzky v Gorici

naslednik Jos. Terpin.

Na sredí Bašjoja.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najcenejša kupovalna ulazniška in drobnega blaga ter tkanin, proja in stitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in šivalje.

Svetinjice. — Ročni venci. — Mene knjižnice.

Wišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjavo, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih na deželi.

Kako se obranimo želoččnih bolečin?!

Takim boleznim, na katerih trpi dandanašnje človeštvo, se pride vspešno v okom ter se jim more energično nasprotovati s tem, da se pravočasno uporablja

Dr. Engel-nov nektar.

Kajti

močan želočec in dobra prebava tvorijo temelj zdravemu telesu. Kdor hoče svoje zdravje ohraniti tudi do starosti, naj uporablja po svojih izvršnih vspehih sloviti

Dr. Engel-nov nektar.

Ta pijača, ki je izdelana iz izvrstnih zeliščnih sokov in iz vina, vpliva vsled svojega vestnega izdelovanja jako dobrodelno na prebavo liki želoččni liker, oziroma želočno vino ter nima nikakih škodljivih posledic.

Zdravi ali bolni lahko uživajo ta nektar, brez da bi škodovali svojemu zdravju. Nektar vpliva pri pametni uporabi pospešujoče na prebavo in vzbudljivo na tvoritev sokov.

Zato se priporoča vžitek

Dr. Engel-novega nektarja

vse, ki si hočejo ohraniti zdrav želočec.

Nektar se dobiva po 3 K in 4 K steklenica v lekarnah sedečih krajev: Gorica, Kormin, Gradišče, Romani, Ajel, Campolongo, Ronke, Trzin, Ajdovščina, Gor. Idrija, Tolmin, Kanal, Videm, Palma, Cervinjan, Oglej, Fiumičel, Gradež, Sežana, Vojvoda, Postojna, Milj. Trst itd., kakor tudi v lekarnah v vseh večjih in manjših krajih Goriško-Gradišanske in sosednih dežel. Tudi razpošiljajo lekarnarje v Gorici 3 ali več steklenic nektarja po originalnih cenah v vse kraje Avstro-Ogrske.

Svari se pred ponarejanjem!

Zahtevajte izrecno

Dr. Engel-nov nektar.

Moj nektar ni nobeno tajno sredstvo, njega sestavine so: samos 200, vino malaga 200, vinski škrljaj 50, glicerina 100, črno vino 100, sok jerebika 100, črešnjev sok 200, brinje 30 in mnogo drugih zelišč. Te sestavine se pomešajo.